

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókkiadóhivatalok: Zomborban: Kollár József, Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedéseiben, Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában, Bács-Almás: Rosenbergs A. ezégnél.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 12 k. — Fél évre 6 k. — Negyed évre 3 k.
Tanítóknak, aljegyzőknek, imokoknak és földműveseknek év 8 kor. félévre 4 kor. negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

Kérelem

Latinovits Pál főispán urhoz.

Méltóságos főispán ur!

Bácsbodrogvármegyének creje és hatalma a mai modern közgazdasági elvektől áthatott korban csak akkor lesz a megye közönsége, illetve népe boldogítására áldást hozó: ha előteremti azon anyagi eszközöket, a melyekkel képes lesz ugyszólván összerezével lakosságának boldog hont teremteni.

A mi vármegyénk természeti fekvésénél fogva talaja, éghajlata és leginkább népességénél fogva azon földrészlet, ahol koldusbotot ismerni nem volna szabad és a hol a munka fölötti örömben a népességnek sürgőni-forgógni, a szó teljes értelmében véve vigan élni kellene.

És ellenkezőleg azt tapasztaljuk, hogy nemcsak a koldusbot szaporodik napról-napra, hanem csoportonként a családok száza vándorbotot ragadnak, hogy maguknak boldogabb hazát találjanak.

Bizonyosra vesszük, hogy Méltóságod még sötétebbnek látja a szegény néposztály züllesztését és kivándorlását, mint mi, mert hiszen a megye hatósága alá tartozik ellenőrizni és nyilvántartani a szegény ügyet, a népesedési mozgalmat és a társadalmi népelet minden hullámlásait.

Mi alulírott gazdaszövetség tüzetesen csak arról vesszünk tudomást, ami közvetlen közelünkben történik, illetve csak azt látjuk, hogy miként sorvad és pusztul éppen azon osztály, a mely a föld rögehez van kötve, a melyet méltán a hont-fentartó társadalomnak nevezünk, vagyis miként pusztul a mezőgazdaság népe és kényszerül magának jobb hazát keresni.

Ezen közismeretes állapotainknak tovább escelelésétől tartózkodunk, mert hiszen nap-nap után kesereg e felett úgy a sajtó, mint a hivatalos organumok mindannyi része, amelyek a honnépe boldogulásának jelenségeit ellenőrzik és csak időt vesztenénk, ha a kesergők csoportjába állanánk a helyett, hogy oda sorakoznánk azok közé, akik a cselekvésre elhatározták magukat és nemcsak tenni, munkálkodni a legnagyobb buzgalommal és odaadással fáradozni kívánnak, hanem azok közé, akik célzt kítüzve hivatva is érzik magukat, hogy javítsanak, alkossanak és e haza népe boldogulásának eszközeit és alapjait megteremtsék.

Valóban elég volt már a veszedelem felismerésére célzó veszkiallásokból és abba hagyandók a baj orvoslására célzó röpiratozások, javaslat tételek, vándoroktatások és tanácsadások, hanem ütött a végső óra, a melyben a kormányhatalom elégtelensége miatt magának a társadalomnak kell a közvetlen segélyezés, a tényleges szervezés és a valóságos alkotás terére lépni, ha akarjuk azt, hogy a sorvadó nép siralmas helyzetén valójában segítve legyen.

És képviselheti e a társadalmat méltóbban más testület, mint a megye törvényhatóságának egyeteme?

Ezen autonóm testület védőbástyája volt a magyar nemzet szabadsága és alkotmányának akkor, amidőn nemzeti élete veszélyben volt és a történelem tündöklő lapjai maradtak örökre azok, a melyek bizonyítandják, hogy miként védelmezte és tartották fenn a megyei autonomiák a nemzet alkotmányát és a nagy nemzeti létet: úgy most is a legszembetűnőbb és immár a legsürgősebb feladata minden egyes vármegyének előteremteni az összes eszközöket, melyekkel e hazát vagyis e honnak népét anyagi jólétében megtartja és a vándorbot gyalázatától megóvjá.

Az ország vármegyéi között elsőnek kell sorakoznia és vezérlő szerepet magára öltetni an-

nak a Bácsvármegyének, a melynek talaja, vize, levegője és edzett erős népe, mind Isten adta oly áldást hirdető előnyök, amelyeknek elhanyagolása immár nem is hazaárulás, hanem az emberiség elleni bűncselekményt képez.

Ezen egyetlen vármegye, ha átvarázsoltnak a magas mezőgazdasági kultúrára, melyre Isten kegyéből nyert minden feltételekkel rendelkezik: úgy ezen egyetlen vármegyében emberemmel együtt élhetne, miként Dániában, az anyagi jólét igazi bőségében.

Ki meri tagadásba venni azt, hogy a mi vármegyénk talaja nem-e a világ legalkalmasabb talaja a hüvelyes vetemények termelésére s nem-e szegény ez országra, a midőn a statisztika beismeri, hogy hüvelyesekben 33 millió korona értékű behozataltunk van.

Mikor fulladunk a buza túl productióban, nem bírjuk népünket a konyhakertészet képzelet felülmúló progressiv jövedelmű földművelésre kioktatni.

Be van igazolva, hogy komlónk, kenderünk és lenünk a világ legjobb minőségű hasontermelvényeivel versenyeznek és mégis e czimtelenk alig produktálunk kivitel és a velünk vámközösségben élő Ausztria csupán kender- és lenárúkból 60 millió értékű kénytelen külföldről beszerezni.

Ki hinné, hogy gyümölcsben Magyarország 6 millió koronával többet hoz be, mint amennyit külföldre szállít, ki hinné, hogy sertéshus és sonkában Magyarország külföldről kénytelen árucikkelt importálni vagy ki hinné azt, hogy a fogyasztás tekintetében szűkebben emelkedő tejtermelvények terén a szűkebben értelemben törpe gazdaságunk van a minden tekintetben mostohább viszonyok közt élő Ausztriával szemben és ki hinné azt, hogy az Ausztriával fennálló vámközösségünk dacára az osztrák tartományokba elfogyasztás és feldolgozásra kerülő mezőgazdasági olyan árucikkelt, melyeknek termelésére elsőrendű talaj és éghajlati állam vagyunk, 400 millió értékben importáltatnak a külföldről. Vagyis nem vagyunk képesek ellátni az osztrák tartományokat se olyan termelvényekkel, a melyeknek művelésére hazánk földjénél áldottabb talaj nincsen.

Ily viszonyok között igazán minden Demosthenesnél szebben beszél a tett és igazán kézbe kell ragadni a mezőgazdaság magasabb kulturájának minden modern eszközét, hogy szemmel lássa az erőtlenülő nép, miként kell dolgozni, miként kell a haladó kor hatalmas számaival a föld minden darabka rögeit úgy ápolni, hogy e nemzetnek apraja nagyja, véne és ifja egyaránt munkából tele kézzel anyagi gond nélkül éljen és szeresse a hazát.

Ámde a cselekvés, a közvetlen ténykedés, a minta gazdálkodás bemutatása, vagyis a belterjes földművelés ágába a szegény népek bevezetése, mert csakis az ily direct közrehatás vezethet eredményhez és biztosíthatja célunkat, nem anyagi segélyezést követel, hanem **valóságos anyagi áldozatot.**

Ezuttal határozottan szembe akarunk állani a veszedelemnek és határozott álláspontot óhajtunk elfoglalni azokkal szemben, akik a veszedelem elfojtására hivatva vannak s rendelkeznek a szükséges erő és hatalommal.

A vagy vagy kérdését vettük fel.

Vagy tovább fogunk tengődni a magunk erőtlenségünkben és áthárítjuk a felelősséget a vármegye törvényhatósági testületére vagy pedig, ha a törvényhatósági testület rendelkezésünkre bocsátja nemcsak a szükséges, de a kellő anyagi eszközöket, úgy bebizonyítjuk, hogy rövid 10 év leforgása előtt e vármegye gazdasági kulturáját

oly színvonalra emeljük, amelylyel megközelítve lesz a mindannyiunk által óhajtott boldogulási cél. Nem szabad engednünk üres frázisok és indokolatlan elvi igazságok csábító hangjaival magunkat elámitatni, amikor velünk szemben, akik a mezőgazdasági közönséget képviseljük, a társadalmi foglalkozás egyéb osztályait állítják és az egyenlőség szent nevében követelik a támogatás és segélyezés aránylagos szétosztását.

Miként a vérszegény ember minden baja a sziv gyenge működésére vezethető vissza s miként a vérszegény ember minden bajából felgyógyul, ha gyengülő szive helyébe pezsgő vértől duzzadó szívet helyezünk: azonképen ezen vármegye népe csak azért sorvad, szédül és hüllő bányában szenved, mert a minden társadalmi osztálynak életet nyújtó vért a mezőgazdaságtól nem kapja elegendő mennyiségben.

Világos példa erre a termések változatos-sága. Az igazi nagy és bő aratás után felélénkül a kereskedelem, szorgossá lesz az iparos, gondtalanná a munkás, de sőt a honoratior osztály jövedelme is hirtelen felszökken, míg az inség esztendőjében e vármegye népe minden osztályban egyaránt szűkölködik, fonnyad és sorvad. Az igazság tehát az, hogy habár közvetlenül boldoggá igyekszünk a mezőgazdaságot átfórnálni, ezzel közvetlenül lendítjük fel a társadalmunk minden népét.

Midőn illetően módon csupán a legszükségesebbekre szorítkozva, Méltóságod elé tártuk a végszükség állapotát annak, hogy egyszer valahára a megyei mezőgazdasági kultúra föllendítése céljából a vármegye a maga önkormányzati hatáskörével az eredményes cselekvés terére lépjen, úgy igazán bizva bizunk Méltóságodnak nemcsak bölcsességébe, hanem a tettek mezején kipróbált buzgalomában és a földművelő nép iránti halártalan szeretetében és bizton számíthatunk arra, hogy a vármegyének adókövetési és beszedési joga alapján előteremti Méltóságod mindazon anyagi eszközöket, a melyekkel ezen megye közgazdasági föllendülése elérhető lesz és megalkotandja Méltóságod a kellő institutiókat, illetve igénybe veszi a szervezetileg már létező egyesületek és szövetkezeteket, hogy ezen intézményekkel karöltve, a nagy cél biztosítása mielőbb eléréssék.

Tekintettel pedig arra, hogy alulírott gazdaszövetség jól megfektetett szervezetével és alapszabályaival a mezőgazdasági kultúra minden ágazatára kiható működést fejleszteni képes, ez okból kérve-kérjük Méltóságodat, hogy szövetségünk útján e vármegye agrár népének anyagi jólétét fejlesztő nagy arányú és tervbe vett jövő intézkedéseinknek szükséges anyagi eszközöket, évi járadékyszerű pénzsegélyben folyósítani kegyeskednék, hogy mi kiléphessünk az oktatás, nevelés s illetve a repülő szőlők világából és áttérhessünk a szemmel látható és kézzel fogható kísérleti bemutatásokra és áttérhessünk a cselekvés terére, mert az ember igazán nagyot, nemeset és szépet csak akkor alkothat, ha igazán munkába áll és tanácsok helyett kényeret teremt.

Magunkat Méltóságodnak eléggé meg nem hálálható jóindulatába ajánlva, maradtunk alázatos szolgálai:

A Bácsbodrogmegyei Gazdaszövetség nevében

Latinovits Géza

elnök.

Rákosy Jenő beszéde

a Schweidel-szobor előtt.

Tisztelt ünneplő közönség!

Boldog vagyok, hogy engem találtak méltónak arra, hogy e városnak és e hősnek mai dicső ünnepén szólhassak Zombor város lakosságához és azokhoz, akik az országból ide sereglettek. Mielőtt azonban e feladatomra térnék, másik két köszöntést kell átadnom. Meg kell hajtanom Zombor város és Zombor város dicső szülőte előtt a „Kisfaludi Társaság” kalapját. A kulturális gazdaság háztartásának munkafelosztásában a „Kisfaludi Társaság” számára a virágos kert jutott, mert a szépirodalom művelői azt az ágát a kulturának, amit a férfiak esleleksenek, a hölgyek éreznek, bokréta köti és ilyen bokréta hozok Schweidelnek a „Kisfaludi Társaságtól.” A másik köszöntést az „Otthon” írók és hírlapírók egyesületéből hozom, a kulturális hadsereg trombitáitól, akik a czélnak és eszmének zászlóit hordozzák, jelszavakat és egységet képviselnek az országban szerte szétszóródó vélemények között. Az újságírók nevében hódolatot és zászlóhajtást hozok.

Tisztelt ünneplő közönség! Angliában járván, láttam Londonban az óriási szent Pál székesegyházat roppant méreteivel. Nagyon régi templom ez, melyet valamikor a katolikus London számára építettek. Később átvette a protestáns Anglia és akkor kipusztították ékességét.

A puritán tanítás értelmében eltávolították onnan a szent képeket, beérték a nagyszerű méretekkel.

De aki ma megy Angliába és meglátogatja e műremeket, ismét alkalmas helyen ott találja a szoborműveket. Nem az egyház, hanem a nemzet hősei, egy-egy nagy férfiak, eszme, győzelem, eselekedet van ott megörökítve, mert az emberi lélek a vallások nélkül is áhitozik arra, hogy ami szívéből szeretetet vált ki, azt művészi megörökítve lássa. (Tetszés.) Így népesült be a londoni Katedrál a katolikus szentek kivonulásával Anglia történeti szentjeivel.

Ez az ország itt a Kárpátok koszorujának ölén, ezzel a gyönyörű rónasággal nekünk magyaroknak a Mindenható Isten keze által rakott Katedrál. — Ezer éves küzdelemmel szolgáljuk benne a magyarok Istenét óriási katasztrófák között. (Mozgás és tetszés.)

Nagy királyaink, nagy vezéreink, államférfiak, írónk emlékét hirdetik emlékoszlopok: Mátyás király, Erzsébet királyné, Boeska, Zrínyi, Vörösmarty, Széchenyi, Deák, Kosuth, az aradi 13 emléksobrai.

Most tisztelt ünneplő közönség, Zombor város áll a sorban, hogy tanúságot tegyen hálájáról a jövő unokák előtt Száz év és hatszáz év múlva is, amikor a mult nagyságát az érc hirdeti, áhitattal fog megállni a szobor előtt az idegen, hogy elmondja, mily fenkölt szellemű elődök laktak itt. E városnak késő századokban eljövendő gyermekei, a ti unokáitok a ti dédunokáitok mindennemű leszámazottja itt fogják megtartani a nemzeti ünnepeket. (Tetszés.)

Szobrot állítottak az elődök, fogadást fognak tenni az utódok, hogy méltók iparkodnak lenni ahhoz, akit e szobor ábrázol. Mert ez zombori

ember volt és immár minden zombori embernek, ha nem is őse, de legalább elődje. Dicsősége, hire és ékessége ennek a városnak. Büszkeség és megindulás fog el, ha meggondoljuk, hogy ez a város, amely a magyar szabadságharc egy megdicsőült mártírjának életet adó szobrot állít, ez a város — nyelvében még nem is egészen magyar. (Ugy van! Ugy van!) Megindulásunk fokozódik, mivel a dicső hős, akinek halála ma megihlet bennünket, tanúságot tesz arról, hogy az ő nemzetsége mint *idegen patak szakadt bele a magyar történet, a magyar nemzet fenséges folyamába.* (Zajos tetszés, hosszan tartó taps és éljenzés.)

És egy dicső igazság, egy nagy-szerű eszme világa dereng előttünk.

Minden emberi lélek a fölemelkedésre van teremtve Istene által s általa bírja az emelkedés föltételeit. Ezen a földön, a Kárpátok ölében, a négy folyó közt minden emberi nagyság és fölemelkedés, csak úgy lehetséges, ha a magyar nemzet törekvésének a közösségébe lép. (Tetszés.) A ki bevonul talentumával a magyar történetébe, a magyar tudományba, a magyar művészetbe: az fölemelkedik, az nagygyá lesz. *A ki itt születvén, itt él és mindezekkel szembe szegzi magát: az föl nem emelkedik, az lent marad: Isten végzése szerint.* (Zajos tetszés taps) Hiába reklamálják magukénak *Mátyás* királyt a románok: a magyar királyság dicsőségét szolgálva, lett nagygyá és dicsővé; hiába kérkednek horvát testvéreink a *Zrínyiek* horvátságával: magyar hadverő volt mindenik, magyar költő az ifjabbik. Hiába hívták a csodás szavu kis-körösi mészárosfiút *Petrovitsnak*: magyar *Petőfi* lett belőle és mint ilyen röpi be a dicsőség szárnyán az ismert művelt világot. (Hosszantartó taps)

És most *Schweidel* József alakjához értem, aki szintén idegen nemzet-ségből származott, de vitéz lelke föl-avatta nemesak magyarrá, nemesak magyar hőssé, hanem föl-avatta magyar mártírrá, a nemzet vértanujává és beiktatta a magyar történelem nemzeti szentjeinek glóriás sorába. (Ugy van!)

Nem katonasorba született. Lelke heve, a gondviselés kegye és az idők viharos járása terelte katonai pályára.

Két nagy küzdelem tüzen ment keresztül, mint fiatal levante.

Az elsőben, mint pusztán vitéz katona, a harczi veszedelem szeretetével és vágyával szívében, a napoleoni nagy harcokban forgatta huszáros kardját.

A vitéz *Simonyi* őbester kommandójára pengett az ő vidám sarkantyúja, ama legendás huszárlegények repültek vele az ágyuk gychanna tüzébe, akik *Simonyival* bevonultak Páris városába, hol a vitéz őbester a poéta szerint Napoleon császár trónjának a karfáján verte ki makrapipáját. (Zajos derűltség és tetszés.)

Világot látott, veszedelmet próbált és katonai dicsőséget és emelkedést szerzett katonaélete ez első szakában.

De hazajövén, tündöklő katonacrényét magasztosabb indulat tüze hevítette: a hazaszeretete.

Itt is aratta a harczi babért, itt is hős volt a csatában, itt is kardjával szerzett rangot; de szerzett még, amit sehol sem szerzhetett a világon: *mártírkoszorút és örökéletet magának.* (Tetszés.)

Amott katonavirtust gyakorolt, emitt, második katonai próbáján, felsőbbrendű tartalmat nyert, mert a hazá, a nemzet, a magyar történet dicsőségének szolgálatában aratta a harczi babért.

És valamint az angyalok közt, valamint a szentek közt vannak rangbeli különbségek: azonképen a mi történeti hőseink közt is vannak fokozatok.

Schweidel József az angyalok közt az arkangyalok karába, a szentek közt a Jézus jobbán álló megkülönböztetett szentek sorában áll, mert a *mi történetünkben, a szabadságharc egén a Pleiádok közt ragyog a neve, a kiket úgy hívunk, hogy a Tizenháromak.* (Zajos tetszés, hosszan tartó taps.)

T. ünneplő közönség!

Bizonyára borzalmas, emberi idegeket mazzangoló jeleneteket kellene most lefestenem, mikor a vitéz, lelkes, önfeláldozó, nemzeti hős, a csaták halálos veszedelmeinek egész sorozatán diadalmasan keresztül-gázol és egy napon oda jut, hogy a sors fülébe ezt sugja: mindennek vége. (Mozgás.)

Barátai szinte kérik, biztatják, meneküljön, ő azonban azt feleli: nem, amíg más próbát áll, addig ő is állja a próbát és megy az utolsó sereghez. De ott is vége lett mindennek, a börtönbe viszik, a hitvesi hűség csak annyit ért el, hogy kegyelmet kapott, golyóra. A börtönhöz közel egy más börtönben fiatal vitéz fia tőle csak néhány lépésre könyörög, hogy elbuzsuzhassék: *Nem lehet! Nem lehet! Nem lehet!!!* (Mozgás)

A szürkén fölhasadó októberi hajnalban kiviszik a veszthelyre, 3 sóhaj röppent el, hazájáért, családjáért, fiáért *És a 3-ik sóhaj után 3 golyótól találva szívében, földre borul, amelyért élt.* (Mozgás.) Távol keleten a nap nehezen jön föl, arczát sötét, komoly köd fűdi. Lelke a csillagokon keresztül feltörve száll az igaz bíróhoz, tanúságot tenni a magyar nemzetért. Sötét, borzalmas eset ez, ma is fölindul az ember, ha erre gondol. Im itt állunk ünneplve, hősünket magasztalva, nemzeti dalokat zengve, az Isten szabad ege alatt ama 13 egyikének szobra körül. (Tetszés.)

A gyászból öröm lett Amit szegyennek szántak, dicsőség lett. A bukásból diadal lett. (Tetszés.) Mert minden harcunkban, minden szándékunkban, minden hősünkben benne volt az igazság. *A harcot leverték, vagyaínkat elfojtották, katonáinkat lemészárolták, de az igazságnak meg kellett maradnia.* (Hosszantartó taps) Az ügy, melynek vértanui vannak, ha pervesztes, az égben megnyeri az igazságot. (Ugy van! Ugy van!)

Uraim és hölgyeim!

Millió és millió ember járja meg, ki korán, ki későn befejezi utolsó, el nem kerülhető tragikumát a halálnak.

Sirba döltek milliók és porladozva várnak az idők végtelenségéig az irgalmas föltámadásra.

A megfeszített Krisztus keresztjével kezében ment föl az aradi golyóra. Ne az imént festett rém borzalmi vegyenek körül, hanem a megdicsőült vitéz, hű, a hazá oltárán elvérzett hős kegyeletos példája és dicsősége!

A tavasz minden virágát Zombor város dicső fiainak emlékére gyűjtjük!

Fonjuk koszoruba e dicső város számára.

Dicsőítsük a várost és minden gyermekét, mert a nemzet életének ilyen város dobogó szive. (Zajos, hoszszantartó taps és szünni nem akaró viharos éljenzés. A szónokot Kossuth Ferencz, Justh Gyula, Latinovits Pál stb. melegen üdvözlük.)

Egy pap ünneplése.

— Saját tudósítónktól. —

KULA, 1905. május 15-én.

Verbász községben f. hó 14-én szép ünnepély folyt le abból az alkalomból, hogy Kármán József ujverbászi ev. ref. lelkész ötven éves jubileumát ülte, a mely alkalomból Öfelsége az arany koronás érdemkeresztet tüntette ki.

Az ünnepélyen a vármegye főispánját dr. Széchényi Tamás főszolgabíró képviselte. Részt vett a kerület országgyűlési képviselője, báró Vojnits István is.

Az ünnep d. e. 10 $\frac{1}{2}$ órakor vette kezdetét a templomban, hol Keck Zsigmond cservenkai ev. ref. pap szép imát mondott; utána Kármán József hálát rebegett és áldást kért.

D. e. 11 órakor a községházán diszközgyűlés volt, melyet a bíró nyitott meg és ezután dr. Széchényi Tamás föltűzte az ünnepeltnek az érdemkeresztet, szép beszéd kíséretében.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség, tekintetes képviselőtestületi diszközgyűlés!

Latinovits Pál főispán ur Öméltóságának hivatalos elfoglaltsága és az ő megbízatása folytán nekem jutott az a kiváló megtisztelő szerep, hogy ő császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb elhatározásával Kármán József ujverbászi községi evangélikus református lelkész urnak legkegyelmesebben adományozott koronás arany érdemkeresztet ezen ünnepélyes diszközgyűlésen átadjam, amidőn ezt teszem, hazafias szeretettől dobogó szívem sugallatát követve, engedjék meg, hogy azt pár szónak a kíséretében tehessem meg.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség, tek. képviselőtestületi diszközgyűlés:

Oly férfiat ünnepelünk ma, a ki becsületben öszült meg és ugyszólván egész életét a közpályának szentelte, melyen csaknem egyedüli vezérlő czélja az volt, hogy a hazát egész tehetségével, minden erejével, lángoló lelkesedéssel jól szolgálja.

A ki így élt uraim, nem élt hiába! Bátran visszatekinthet mulljára, nyugodtan nézhet jó vője elé.

Mullja érdemeinek virágaival van tele, ezek reá árasztják a polgári elismerés koszorujának illatát.

Jövője se lehet meddő, mert ő kertész vala, a ki a fát nem azért ültette, hogy maga pihen hessen meg árnyékos lombjai alatt, hanem hogy a hazának hozzon gyümölcsöt. Ismételtem uraim, aki így élt, nem élt hiába, bizonyítéka annak a királyi legfelsőbb kitüntetés, amidőn tehát annak külső jelét imitt átadni van szerencsém, kívánom, hogy azt a Trón iránti hűséggel, a haza, a vármegye és egyházközségének dicsére és valamennyiünk örömeire még igen-igen sokáig hordhassa.

Wagner G. Adolf ujverbászi ág. ev. lelkész üdvözlölte a képviselőtestület nevében az ünneplőt.

A diszközgyűlés után nagyszabású bankett volt, melyen a fölköszöntők sorát dr. Széchényi Tamás nyitotta meg, lelkes szavakkal éltetvén a királyt.

Mélyen tisztelt Uraim!

Mindannyian tudjuk, hogy az első pohár kit illet e hazában! A legelső magyar ember a király! Dalolta már régen a költő, s midőn én most poharamat felemeltem, hogy e nagyszű ársaságban az első szó tisztessége reám nézve

ezt a lakomát öröklemekeztetvé tegye, mintha varázsütés érte volna önöket, egyszerre felállottak valamennyien. Az idegen talán csodálkoznék ezen, nem értené, mit jelent ez az egyértelmű felállás, mit jelent arcunkon, szemünkben a tűz!?

De mi, akik nem feledtük el dicső őseinknek ama jelenetét, midőn a trónon gyermekével megjelent királynő előtt kardot rántva, harsogtatták, hogy vitam et sanquinem pro rege nostro! mi ha áldomást iszunk, tudjuk, hogy azé az első hely a pohár mellett is, a kié szívünkben.

A király a mi felséges uralkodónk, a legszentebb király a világon a magyar haza dicsőségére, a nemzet boldogságára, népei szerencséjére áldással koszoruzva, örömeiben, békeességben és hatalomban sokáig éljen.

Felköszöntőt mondott még: Wagner jegyző Kármán József ünnepeltre, Szabó Lajos esperes Kármánra, Kármán felelt, dr. Munk Adolf Báró Vojnitsa, Tóth Sándor a püspökre, Wagner G. Adolf a főispánra és annak képviselőjére, a főszolgabíróra, Székely Sándor az egyházi képviselőkre, Kiss Gyula dr. Platz Bonifácra, dr. Széchényi Ujverbász közönségére.

HIREK.

A zombori ünnep.

A halas-rigyiczai vasutársaság mult keddi közgyűlésén az egyik igazgatósági tag az esti szórakozás programját mutatta be *Latinovits* Pálnak. A főispán türelmesen hallgatja az előterjesztést s mikor a végére jutnak, így szól:

A program nagy gondal és sok szakértelemmel van összeállítva. De én, sajnálatomra, nem vehetem igénybe, mert nekem külön, ennél sokkal szebb programom van.

— Az lehetetlen. És miből áll a program, ha szabad tudnom?

— Abból, hogy ma este a Schweidel szoborünnepély végső intézkedéseinek megtételére haza utazom.

Hiába akarták visszatartani, hiába magyarázták, hogy másnap reggel is idejekorán mehet, a főispán még kedden este Zomborba utazott. Még álmában is Schweidel ércalakja jelent meg előtte. Azt álmodta, hogy Schweidel József beszédet intézett az ünneplő közönséghez. Körülbelül ezeket mondta:

Kedves hazámfiai!

Köszönöm személyem iránt megnyilatkozott szeretetüket és becsüléseket. Gyönyörűséggel tölt el az a tudat, hogy van még idő és alkalom, a mikor az én szeretett szülővárosom széttagolt társadalmát egybe lehet forrasztani. Örülök azon, hogy szerb testvéreim közül is vannak még olyanok, a kiknek a mai napon *nem volt másutt dolguk* s így eljöttek hozzám, hogy magyar hazafiságukról tanubizonyosságot tegyenek.

Jól esik lelkemnek itt láthatnom dicső kormányzóm méltó fiát *Ferenczet*, a képviselőház igazságszerető elnökét, *Gyulát*, a magyar műveltség és ész legelső virilisét, *Jenőt*, Lehel kürtjét torkában hordó, nyugvóhelyemet képviselő *Péleát*, az én kedves *Palimat*, a kinek a városi közgyűlésen elmondott beszédeért a „*legmagyarabb főispán*” jelzőt ajándékozom, a mai ünnepély megteremtőjét, *Károlyt*, akin a természet törvényét nem igen látom érvényesülni, mert lelkében fiatalabb, mint valaha, *Gergely* fiamat, a kít, ha most kellene vértanúságot szenvednem, Bárdócz atya helyett kéném magamhoz.

Szerdán kora reggel talpon volt a város. A rendező bizottság tette meg az utolsó kalapácsütéseket. *Prokópy* Imre, az ezerkezü rendező egy kosárra való papírhalmazzal járt-kelt az utcákon, *Vértesi* Károly és *Popovits* Sebő feketében, fogadásra készen várták a vendégeket, a kik közül a baranyaiak érkeztek meg elsőnek. *Buday* Gergely a szobor körül foglalatzkodott, de azért volt ideje, hogy a szép czukrásránál egy kis

lélekerősítővel lássa el magát. *Szalay* Frigyes, a ki hetek óta a színházban lakott, a diszeloadás közönségének elhelyezéséről gondoskodott.

A délutáni órákban már sok idegen járt-kelt az utcákon. Bezerédy főispán, Bíró polgármester a város tisztaságát bámulták, Lung és Vosits budapesti városi tanácsnokoknak az ablakokból kikandikáló női fejek tetszetek.

Az esti gyorsvonattal érkeztek a honatyák, *Kossuth* Ferenczcel és *Justh* Gyulával az élén. A főispán fogadta őket. Ekkor jött meg *Rákosy* Jenő is, *Gyula* fia és *Szóllósy* Zsigmond, a Budapesti Hirlap munkatársa kíséretében. Az ő hivatalos fogadtatása elmaradt, mert a főispán — *Rákosy* határozott távirati kérelmére — azt „le fujta.”

A városba menet, ámulva nézték a vendégek a díszes rendezést és a fényes kivilágítást. Különösen az ezer és ezer cifra mécsvilágításban tündöklő vármegyeház nyújtott impozáns látványt. Itt a főispánnak első emeleten lévő lakosztályában szállt meg *Rákosy* Jenő és *Justh* Gyula. A főispán pedig ez alkalommal a második emeleten levő megyei vendégszobát vette igénybe. Itt lakott *Piukovich* Elemér is.

Kossuth Ferenczet Fernbach Károly látta vendégül. Még át sem öltözött, már is ezekre menő tömeg kereste föl. Fáklyák fényénél *Markovich* törvényszéki bíró üdvözlötte őt a polgárság nevében. *Kossuth* meghatva köszönte meg a ragaszkodás megnyilatkozását. A házigazda a képviselők tiszteletére vacsorát adott, mely azonban a diszeloadásra való tekintettel, rövid ideig tartott.

A diszeloadás 8 órára volt hirdetve, de csak 9 órakor kezdődött, mert a közönség lassan gyülekezett, másrészt pedig a Fernbach-vacsorán jelen volt képviselőknek is lehetővé akarták tenni, hogy a műsornak legalább felét hallhassák. A páholyok nagy részét a rendes bérlők vették igénybe. A közönség figyelme főleg a Koczkar-féle páholy felé irányult. Koczkar közjegyző, neje és két leánya ültek benne. A hölgyek drága csipkével dusan himzett, rózsaszínű, lenge seilyemruhában jelentek meg. A mellette levő páholyban a Kozma-család foglalt helyet. Az emeleti páholyokban ültek dr. Donoszlovitsné és leánya, akiknek toilettjei, különösen a francia előkelő szokásnak megfelelő elegáns estélyi kalapjai szintén magukra vonták a figyelmet. Dr. *Sági* Samuné, aki *Bosnyák* Erzsikével, a bezdáni jegyző érdekes arczu, fess leányával jött el; dr. *Bruck* Árminné, *Csernyus* Pálné stb. A földszinti sorok elején ültek a Schweidel-család tagjai, akiknek egynémelyikére az egyik ünnepi szónok méltán alkalmazta a „viruló szép” jelzőt; *Vértesi* Károlyné és bájos leánya; a szépségéről meggyeszte híres kunbajai jegyzőné, *Egger* Jánosné, akinek a hölgyek iránt mindig gavallér *Popovits* Sebő szerzett az utolsó pillanatban helyet; *Obláth* Károlyné és serdülő leánya, a zombori zárda egyik legtehetségesebb növendéke; a fess és elegáns dr. *Buday* Pálné. A főispán páholyában *Bezerédy* István szabadkai főispán eleinte egyedül ült, frakkban.

A „*Huzaszeretet*” előadása után jöttek a képviselők. *Justh* Gyula és *Rákosy* Jenő a főispánnal érkeztek s annak páholyában foglaltak helyet; ugyanott tartózkodtak *Rákosy* fia és *Rákosy* zombori folyammérnök is, az ünnepi szónok közeli rokona. *Kossuth* Ferencz elvtársa és házigazdája: *Fernbach* Károly páholyában volt, oda ment *Mihálovits* Endre képviselő is, a Fernbach-család e régi intimusa. Az öreg gróf *Benyovszky* Sándor és a fiatal, temperamentumos *Kelemen* Béla Falczone Lajos csarnokában huzódtak meg. *Barabás* Béla Csernyusék társaságában hallatta öblös hangját.

Előadás után az Elefánt-szállóban ismerkedés volt. A vendégek — ugylátszik — alaposan megismerhették egymást, mert az ismerkedés reggeli 1/6 óráig tartott. Egy-két képviselőnek csak annyi ideje volt, hogy a diszközgyűlésen való részvételre átöltözködhessék.

A város már a hajnali órákban talpon volt, s mintha a természet is ünnepeket volna a honfiakkal, az előző napi csunya időt verőfényes, gyönyörű idő követte. A megyeház lakói is korán keltek. *Latinovits* Pál főispán már 5 órakor igazgatta pazar díszű rózsaszínű mentéjét és drága, fehér szőrmegalléru kék attiláját. ½ 8 órakor már látogatói is voltak a főispánnak. Dr. *Pertschy* Ferencz, az orvosgyűlés elnöke személyesen jelentette be, hogy az orvosok küldöttsége is jelen óhajt lenni a közgyűlésen. — *Pertschy* a többiek követték, s ½ 9 órára már tömve voltak az összes főispáni teremek. *Kossuth* Ferencz *Fernbach* Károlylyal jött, *Lits* főispánt és a többi hontmegyeieket *Röheim* Zsiga hozta el, *Bezeredy* főispánt, *Biró* szabadtői polgármestert és *Mamuzsich* kanonokot *Stankovich* főmérnök kísérte.

Majd a közgyűlési terembe vonultak, ahol a főispán olyan beszédet vágott ki, amelyet csak egy igazi, melegen érző magyar szív inspirálhat. *Kossuth*, *Justh*, *Rákossy*, *Barabás*, *Bakonyi* stb. siettek is gratulálni. Még *Fernbach* Péter ekként honorálta a főispán szép beszédét:

— Ha a jövőben ilyen lesz a főispáni működése, a milyen a mai beszédének a szel-leme, akkor jól van.

Ezalatt a szobor környékét óriási tömeg lepte el. A rendezők nagy erőfeszítést fejtettek ki a rend fentartásáért; csak egy bajszatlan fiatal rendező akadékoskodott az újságírói asztal előtt, s megnehezítette a sajtó munkásainak hivatalos eljövését. Az e helyen elmondott beszédekről már megemlékeztünk. *Rákossy* Jenőnek csodaszép díszbeszédét mai számunkban találja az olvasó.

Bankett után a vendégek a város nevezetesebb részeit nézték meg; sokan a környékre rándultak.

Közmondások.

Közli: *Horn József*.

A cár az orosz közmondásokban.

A cár háta is vérezni fog, ha korbácscsal ütök.

Még a cár tüdeje sem tudja eloltani a napvilágot.

A cárnak a kezén is csak öt ujj van.

A cár keze hosszú ugyan, de azért nem ér az égig.

A korona nem védi meg a cárt a főfájástól.

A cár teste is elrohad, ha nincs bebalzsamozva.

A cár hangja visszhangra lel, ha ninesenek is körülötte hegyek.

Egy kővér cárt épp oly könnyen elvisz a halál, mint egy sovány koldust.

A cár tehene sem hoz a világra mást, mint borjat.

Ha a cár meghül, az egész ország náthát kap.

Ha meghal a cár, még egy paraszt sem cserélne vele.

A cár cipőjének is van füle.

Ha a cár retteg, örül Oroszországnak.

Drága atyuska a mi cárnak.

A cárné tyukja sem költ hattutyójást.

*

Népmondások a pénzről.

A ki céljának elérésére arany fegyverrel harezol, az biztos győzelemre számíthat. (Angol.)

Arany horgonnyal bárhol kiköthet az ember. (Angol.)

A pénz nyelvét minden országban megértik. (Orosz.)

Arany saruval még a cár palotájába is bejuthatsz. (Orosz.)

A sánta arany mankóval gyorsabban jár, mint a szegény ép, egészséges lábakkal. (Orosz.)

A gazdag több ajtót nyit ki pénzével, mint a lakatos kulcsával. (Francia.)

A kinek pénze és földje van, azt nem akasztják fel. (Olasz.)

A hold is leszáll, ha azt aranyujakkal csalogatják. (Spanyol.)

Az arany még a legkeményebb acélt is meghajlítja. (Perzsa.)

Nines annak hatalma, kinek pénze nines. (Perzsa.)

Sokat tesz a szeretet, de még többet az arany. (Szerb.)

A ká pénzt ad, az fujja a sipot. (Szerb.)

A pénz kormányozza a világot. (Német.)

Ma pénzért, holnap ingyen. (Zsidó.)

Nines oly titok, a mit az arannyal ki ne esalnál. (Tatár.)

Arany esikóval az egész világot körül futtatod. (Tatár.)

A pasától és dervistől egyforma szives-séggel vesszük el a pénzt. (Török.)

Ha pénzed van bölcsnek, ha nines boldognak tartanak. (Török.)

Pénzzel járják a vásárt. (Magyar.)

A pénz — bo dopság (Magyar.)

Pénz beszél, kutya ugat. (Magyar.)

Tompa három kiadatlan költeménye.

Közli: *Ruttkay Gyula*.

I.

Tompa Mihálynak *Méhner* Vilmos által 1885 ben kiadott *Összes költeményei*-ben az alább említett költeményeket nem találtam s én, Tompa szellemének nagy tisztelője, nem nézhetném összetett kézzel, hogy e nagy szellem termékei közül csak egy is elveszzen s éppen azért kötelességemnek tartom a közfigyelmet felhívni az alább egész terjedelmükben közölt költeményekre. Megjelentek-e valahol e költemények, nem tudom s nem is voltam eddig oly körülmények között, hogy ezi kutassam.

Arra azonban, hogyan kerültek birtokomba, felvilágosítást nyújthatok.

Régen volt. A gömörmezei Rozsnyón jártam iskolába. Megjött a várt szünet s apám értem jött. A szekér, melyen utaztunk, telve volt losonczy több polgárral. Rimaszombatba értünk s itt az öregek egy kis bufelejtőre vagy talán jó bizonyítványaink örömeire, betértek valahová, én pedig elmentem a Széchenyi-kerbe s hangosan, szavalva tanultam Tompának „Pusztán a település” című versét. Ekkor a vállamra teszi egy uri ember a kezét s kérdi:

— Öcsém! Szereted e Tompát?

— Én?! Véghetetlenül.

— S hol vetted e költeményt? (Pusztán a település, *Méhner* V. kiadásában: Pusztán. Kezdet: Repülnél lellem! fönn repülnél.)

— Kérem alásan, apám ezi s a Gólyát, minden vásárnap könnyek közt szavalja.

— Hol vette apád e költeményeket? (Megnézte a Gólyához címűt is.)

— A mi vidékünkön az öregek egymástól írják le:

— De Tompát talán csak ismered?

— Igen, néhány verséből.

— Szervusz, kedves öcsém! Nézz meg jól, én Tompa Mihály vagyok testestől, lelkestől.

A könnyből csillogó szemekkel elment.

S én akkor láttam először eleven költőt!

A „Gólyához”, „Pusztán a település” s az alább teljes terjedelmében közölt „Olcsóság” is másolás útján került ezidőtájt — még helytartó tanácsról beszéltünk! — birtokomba.

Az „Olcsóság” kéziratát elvesztettem, de később, valami hét év múlva, Ungvárott emlékezetből — még ma is csaknem egészen tudom — leírtam.

A három költemény ez:

Olcsóság.

Igazán, hogy nem látott senki még Olyan jó földet, mint ez a miénk, Dicséretébe kár is kezdeni, Mert az ember nem fogy belőle ki,

Bámulni való sok minden van itt, Vedd csak szemügyre térét, halmait! . . . De mégis engem mindenek felett Az olcsóság az, a mi meglepett.

Éppen nem lehet ugyan mondani, Hogy nálunk a kenyér olcsó nagyon; Mert évenként, hogy ne mondjak sokat, Ezren elvesznek éhhálál miatt; A só is drága! hja, haszontalan! Az a Mármaros Indiába van! A szegény ember éppen csak azért Eszik mindig olyan sajttalan *) kenyért.

De bor dolgába' már csak semmi baj? Mert hisz mit vételt Neszmély és Tokaj? Ha a józanság nem borban lakik, Borivó nálunk minden harmadik: S ha ittam-e már én borti? — Meglehet! De drága pénzért lőrét, eleget.

Igaz, hogy mindez drága egy kicsit, De hisz van pénz! Van érte adni mit! Alattunk a föld kincsese telve van, Még, bizony lsten! fölvet az arany; Mert nem kell e sápadt jószág nekünk, Mi veres garast s rongyot **) szeretünk.

Mi hát olcsó? ha bor, só, buza nem? Oh, be együgyű kérdés, Istenem! Hát a mi bor s buzánál becselebb, Kiért teremtvé van minden egyébe, Ki megmarad, bár ég, föld összedül: A lélek olcsó nálunk rendkívül.

De tévedésben senki se legyen: Az ördög se kap már ma lelkedni. És rája egy rozsdás batkát se költ, Mint csak nem rég, itt, ötven év előtt, Hogy oly templomban imádd Istened, Melyen kereszt van a kakas helyett. Ezért bizony pénzt markodba nem ont, Mert a világ ma már nem oly bolond.

Mindamellet ne félj, mert megveszik Eladó lelked, szivesen pedig. A vásár áll, mint állott valaha, Csak a vásártér változott vala, Vevő s adó egyaránt alacsony, De magas ám, bezzeg, a jutalom. Mert ott mutattak fel e csillagok Fölé ***) — mutatják itt a csillagot. ****)

De tán nyiltabban is beszélhetünk? A hogy bír gázol, gázol nemzetünk. Mert más nép mellett nem feledheti, Mennyivel adós még a sors neki; De sandán nézve ezi a hatalom, Hátratulni vágy titkos utakon, S e célra önfajunkból szededet Honaruló nyomorult kémeket. Az ily lélek olcsó, fájdalom, A honfilélek olcsó itt nagyon!

Láttatok-e már a kezes ebet, Ha konczot tartanak a feje felett? Szolgálj! először rákiáltanak, Szolgál s övé lesz a letett falat. Ugy láttatok, a kormány mit mivel E hon sok gazlelkű szülőtteivel: Czimet, polczot, rendjelt mutat nekik S a zsiros konczot ezenként lesik. Isten teremtett négy lábbal kutyát S kettőre áll az néha legalább; E nyomorultaknak két lába van, Négykézláb járnak mégis untalan.

Megejt galambot gyors ölyű lese, A szarvast éhes farkas ontja le; Nézd a sik oroszlanét, tigrisét: E két fenevad egymást tépi szét; A magas tölgyet villám csapja meg;

*) Gömőri szó; e helyett: sótalan.

**) Réz s papírpénzt.

**) Talán: telé.

****) A vallási rajongások idejében az égre mutattak s az abszolútisztikus korban mutatták a mellen a csillagot, érdemjel.

S fajunk -- fajunkat kész emészteni,
Magunk magunknak lévén férgei.

S kik a *méregkeverőt* büntetik,
A nemzetmérgezés nem bűn nekik,
Mi lesz belőlünk, magasságos ég!
Ha ez sokáig így fog menni még?
Hisz e nép végre úgy elkorcsosul,
Hogy egy igaz nem marad irmagul.

De nem, nem! eljő, el kell jönnie,
Az álarczhullás rég várt ideje,
Midőn rájok ujjal mutathatunk,
Kik aljasan korcsitgaták fajunk,
Midőn a szó harsány lesz és szabad
Megnevezni a vásárlottakat.

S mi lesz fejekre méltó büntetés?
Oh, mert ezeknek egy halál kevés;
Hah, akkor, akkor... hanem meglehet,
Hogy e jó nemzet mindent elfeled,
E nagylelkű nép! oh, ez megbocsát,
Késsel nyiszold bár vérező nyakát;
És botlott, de bűnbánó gyermek
Fejét keblére fogja rejteni.
S ah, mily érzékeny, boldog jelenés...
A megtérők úgy megzokognak... és
Függenek jó anyjoknak nyakán,
Mint feltekerőzött kigyó a fán;
Oh, hát a csók, mely ég az ajkakon!
A nadályéval mindenben rokon.

S látván a hon e hű ragaszkodást,
Megkedvelni őket szemlátomást.
És régi tetteik megnézve jól,
Hát honarulás egyikből sem szól;
S imitt amott olyan is akadt,
Mi nem volt más, mint honfiáldozat.
S jószágos ég! mi nem jó mindához:
Ők nem csak az, hogy szent, ártatlanok:
Sőt érdemüknek rende, száma sok.
S a hosszú tőrés után ideje,
Hogy hűségük jutalmát elvegye!

Szeresd, jutalmazd hát őket, hazám!
Kegyeddel árazd el egymás után,
Add meg a népnek, a mit érdemel:
Fenyítőház, — de még jobb a kötél!

Bankett Pinkovich Elemér tiszteletére. A Bácsmezei Kör főtitkára, *Pinkovich* Elemér tiszteletére, abból az alkalomból, hogy a regőcsei kerület képviselővé választotta meg, i. hó 27-én, szombaton, az Erzsébet-szállóban bankettet rendez. Ama vidékiek, a kik a banketten részt akarnak venni, tudassák eme szándékukat *Pető* Lajossal, a „*Bácsmezei*” szerkesztőjével. A bejelentést táviratilag tegyék meg.

Miniszteri biztosok. A kereskedelemügyi-miniszter a zombori kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatához Kulinyi Zsigmond szegedi kereskedelmi és iparkamarai titkárt az újvidékihez Tordai Imre közp. szolg. beosztott szakiskolai igazgatót miniszteri biztosoknak nevezte ki.

Irnok kinevezések. *Schieber* Ferencz apatini és *Szirmai* Károly zombori járásbírói díjnokokat irnokokká neveztek ki.

Az újvidéki képviselőválasztás gróf *Teleki* Arvéd győzelmével végződött. 984 szavazatot kapott *Musiczky* Döme 673 szavazatával szemben.

Kulinyi Zsigmond jubileuma. Kulinyi Zsigmond, a szegedi kereskedelmi és iparkamara kiváló képzettségű titkára, a Szegedi Napló főszerkesztője, tudvalevőleg múlt vasárnap ünnepelte meg újságírói működésének huszonöt éves fordulóját. A jeles férfiut ez alkalomból igen sokan keresték fel üdvözlötükkel. *Latinovits* Pál főispán ezt a levelet intézte hozzá:

Nagyságos

Kulinyi Zsigmond urnak

Szeged.

Igen tisztelt Barátom!

Legnagyobb sajnálatomra sürgős elfoglaltságom miatt nem jöhettem arra az ünnepségre, melyet tiszteletedre Szeged város társadalmá rendezett.

Engedd meg, hogy mint irodalmi, kereskedelmi és ipari kiváló működésednek közvetlen szemlélője, a legőszintébb jókívánataimat tolmácsoljam és érdemeid előtt, melyeket fennebb említett téren szereztél, részemről is meghajtsam az elismerés zászlaját.

Kívánom, hogy áldásdus működésed még sok évekig folytathasd, egészség és megelégedésre, a mi örömünkre.

Tisztelő hived

Latinovits Pál.

Az újszivácsi ref hitközséghez *Vásárhelyi* Pált nevezték ki segédlelkészé.

Jegyzőválasztás Wekerlefalván. A megüresedett wekerlefalvi jegyzői állást az e hó 18-án *Payerle* Nándor szolgabíró elnöklésével tartott választáson *Fejos* Ágostonnal, jegyzői karunk egyik képzett, ügybuzgó tagjával töltötték be.

A bácsmezei polg. iskolai tanárok köre e hó 27-én, Palánkán tartja az évi közgyűlését, melynek tárgysorozata ez: 1. Elnöki megnyit. 2. Előterjesztések. 3. A pénztári számadás és költségvetés bemutatása. 4. A polg. leányisk. 6 osztályra való fejlesztése. 5. Szaholcska Mihály költeményei. Oravecz Gyula újvidéki áll. polg. isk. tanár 6. Tisztújítás. 7. A központi választmányba küldendő köri képviselők megválasztása. 8. A jövő közgyűlés helyének megállapítása. 9. Netáni indítványok.

Egy plébános adománya. *Evetovits* János bácsi plébános a bajai tűzkárosultak részére kétszáz koronát adományozott.

Bácskai aljegyzőből pozsonyi levéltárnok. *Günther* Károly feketehegyi községi aljegyző erről az állásáról lemondott, mert Pozsonyban városi s. levéltárossá választották meg.

Aljegyzőválasztás Szenttamáson. Szenttamáson e hó 20-án töltötték be az aljegyzői állást. *Berény* László péterrévei aljegyzőt választották meg.

Változások a bajai kir. adóhivatal tisztikarában. A pénzügyminiszter *Szende* Béla bajai m. kir. adótisztet a bethleni adóhivatalhoz, *Janovich* Béla bajai adótisztet a mezőcsáthi adóhivatalhoz és *Szalay* Sándor helybeli adótisztet a hátszegi adóhivatalhoz helyezte át, *Szabó* János zombori adóhivatali gyakornokot pedig a bajai adóhivatalhoz adótiszté nevezte ki.

Házasságok. *Xennigs* Aladár zombori főhadnagy eljegyezte *Kovácsy* Anna kisasszonyt Budapestről.

Wollmath István bajai áll. tanítóképezdei tanár szombaton tartotta esküvőjét *Erődy* Margit urhölgygyel.

Szeli Tivadar zentai városi adótiszt kedden tartotta esküvőjét *Rózsa* Anna kisasszonnyal.

Biliczky János zentai kereskedő szombaton vette nőül *Pethő* Mária kisasszonyt Nagyváradon.

Kisgazdák tanulmányutja. A Délvidéki Földmivelők Gazdasági Egyesülete június 4-én Bács községben díjazással egybekötött szarvasmarhakiállítás rendez, melynek befejeztével az egyesület tagjai *Hermann* Ferencz bástóvárosi mintagazdaságát tekintik meg, onnan pedig Tolna-Högyészre rándulnak ki bonyhádi tájfajta tenyésztés b. szerzése végett. Végül Kellenföldön át Bábólnára utaznak az ottani állami ménés és ménesbirtok megtekintése végett. Visszajövet június hó 9-én egy napot Budapesten töltenek az itteni mezőgazdasági intézmények tanulmányozása végett. A kirándulásra máris sok kisgazda jelentkezett.

Szabadkai bűnösök Vácott. Élénk világot vet a szabadkai közbiztonsági állapotokra a váci fegyintézet rablétszámából vett számadat, mely szerint a fegyintézetben jelenleg elhelyezett 930 bűnös közül 304 a szabadkai kir. törvényszék által elítéltekből lett odainternálva. A 304 közül pedig több mint a kétharmad része szabadkai illetőségükből került ki, amelyeknek legtöbbször bieskázásból eredő büntetéseért töltik ki büntetéseiket.

Munkások a romok között. Bácsgyulafalván *Rézicska* György házat bontották s midőn a gerendák ledöntésére került a sor, a menyezet leszakadt s több munkás a romok alá került. Egyik közülük, *Mernyak* Mihály szörnyet halt. A másik és munkástársa *Fütyü* Péter pedig súlyosan megsérült, a többiek könnyebb sérülést szenvedtek.

A szabadkai gymn. igazgató kiténtetése.

A szabadkai gymnasium igazgatóját, *Kosztolányi* Árpádot kiváló kiténtetésben részesítette a tanügyi kormány, a mennyiben a zombori állami főgymnasiumhoz az idei érettségi vizsgálatokra dr. *Platz* Bonifác tanker. királyi főigazgató helyett elnökhelyettesi minőségben kiküldötte. Ez a fontos és nagy felelősséggel járó megbízatás legfényesebb bizonyítéka azoknak az érdemeknek, melyeknek *Kosztolányi* Árpád, mint tudós tanár és helyét kitünően betöltő igazgató a középiskolai tanügy terén szerzett. De nemcsak *Kosztolányi* Árpád személye iránt való tisztelet miatt tölt el bennünket az öröm ezen dolog fölött, kik az igaz érdem megbecsülését mindenkor szívesen látjuk, hanem közvetve a szabadkai városi magyar gymnasium színvonalon álló munkásságát is érte a megtiszteltetés annak igazgatója révén. Szinte páratlanul álló eset, hogy egy községi jellegű intézet igazgatóját az állam a saját középiskolájába ellenőrző közegül küldje ki. Kívánjuk, hogy *Kosztolányi* Árpád ezen fontos megbízatásnak az illetékes körök közmegelégedésére és a tanuló ifjuság érdekeinek is méltányos kielégítésével feleljen meg.

Idb. Frankl István szabadkai nyug. főgimnáziumi igazgató, kiról már megirtuk, hogy mint kormánybiztos a nagykarolyi főgimnázium érettségi vizsgálatához lett kiküldve, ma újabb miniszteri megbízatást kapott. — A besztercebányai kir. katolikus főgimnázium szóbeli érettségi vizsgálatának elnökéül lett kinevezve.

Tanítójelöltek tanulmányutja. A szabadkai tanítónőképző intézet harmincz növendéke utazott tegnap reggel Budapestre *Wolszky* Emma, *Horvát* Etelka és *Tessényi* Vilma tanárnők vezetése alatt. A kiránduló növendékek a fővárosban tartózkodásuk alatt a főbb nevezetességeket fogják megtekinteni és a kulturális intézményeket tanulmányozni. Bizonyára sok érdekes látni és hallani valóban lesz részük, mert az ismert kiváló képzettségű és műveltségű fővárosi tanár dr. *Wesely* Ödön vállalkozott a növendékek kalauzolására. A növendékek és tanárnők a holnap esti vonattal érkeznek vissza Szabadkára.

A szabadkai főgimnázium a tornaversenyen. A szabadkai községi főgimnázium tizenkét tanulója *Kosztolányi* Árpád igazgató, *Méry* Ágoston, *Révly* Zoltán tanárok és *Matkovich* Miklós tornatanár vezetése alatt pénteken délután indulnak utnak Budapestre, hová az 1901. évi országos tornaversenyen elnyert vándordíjat a selyemzástól viszik magukkal, hogy átengedjék annak az intézetnek, mely ez évben a legtöbb egységet fogja elérni a szertornázás és távolugrásban. Bizony nagy dicsőség volt ez városunkra, mily óriási lelkesedéssel ünnepelte a főváros közönsége a győztes deli szabadkai ifjakat s bizony eléggé fájdalmasan érint bennünket szabadkaiakat, hogy intézetünk ez évben meg sem kísérelheti, hogy a zástól ismét elnyerhesse. *Matkovich* Miklós tornatanár hosszas betegeskedése akadályozta meg, hogy az ifjak a küzdelemre előkészülhessenek.

Csaló szőnyegkereskedő. *Kovács* Imre szabadkai szőnyegkereskedőnél a múlt hónapban megjelent egy magát *Andri* Máriának nevező szilágyosmlyői szőnyegkereskedő és előadta, hogy különböző árukra van szüksége. Azokat *Kovács* tól szeretné beszerezni. A kereskedő érdeklődött az asszonynál a vagyoni viszonyai felől, mire ő egy hivatalos okmányt mutatott fel, a melyben igazolva van, hogy *Andri* Marinak szilágyosmlyőn háza és telke van. *Kovács* megelégedett ezzel és 280 korona értékű árukat szolgáltatott ki neki. A napokban kellett volna az állítólagos *Andrinának* fizetni, de a pénz nem érkezett meg. *Kovács* erre közelebbről érdeklődött a tisztelt asszonyság személye felől, s ekkor tudta meg, hogy be lett csapva. Szilágyosmlyőn van ugyan egy *Andri* Mária, de ez nem a kérdéses szőnyegkereskedő, hanem ennek az anyja. A mamának pedig nem hogy háza és telke nincs, hanem még a mások jóindulatára van rászorulva. *Kovács* a furliangos csalónót feljelentette a rendőrségnél.

Szegedi iparosok Szabadkán. Megirtuk, hogy ez év szeptember hó 8-án kezdődik Szabadkán az ipartestületi kongresszus A kongresszus alkalmával — mint értesülünk — Szegedről 200 iparos jön át Szabadkára.

Jégeső az Alsóbácskában. E hó 21-én — mint nekünk írják — este 7 órakor Dunagárdony község határát és Alsókaból község határának egy részét a jég oly annyira elverte, hogy a hol a jégesés volt, csak a pusztá föld látszik, a kár tetemes. A jégesés oly nagy volt, hogy egyes helyeken a jég másnap is tenyérnyi vastagságon feküdt.

160000 korona ajándék Szabadka városnak. Nem megvetendő ajándékhoz jut Szabadka város, amennyiben a kalocsai érsekség nem fog akadályokat gördíteni azon nemes alapítvány elé, melyet báró Rédl Béla, a múlt hóban elhalt főúr és illetve örökösei tettek. Báró Rédl Béla Kelebia uradalmában tudvalevőleg egy nagyon szép templomot épített és 153000 korona alapítványt tett ez év február havában a kalocsai érsekségnél azon czélból, hogy plébánia létesítessék Kelebián. — A templom azonban oly kicsiny, hogy az csak az uradalmi cselédségnek ha elegendő, Szabadka város pedig az uradalomtól alig 3 kilométernyire Tompa pusztán egy másik templomot épít. Dr. Biró Károly polgármester közbenjárására most a Rédl örökösök: báró Hammerstein Rikard pénzügyminiszteri tanácsos, továbbá özv. Nyékine Rédl Cláudia, illetve ennek három leánya elhatározták, hogy a 153000 koronát 160000 koronára egészítik ki és a városnak adják a Tompán építendő templom és illetve plébánia fentartására, lemondván a kegyuri jogról is. A nagylelkű örökösök házi kápolnának akarják használni a kelebiai templomot, házi lelkészt is tartanak, aki az uradalmi iskolában a hitoktatást elvégzi. A Rédl örökösök alapítványi ajánlata a csütörtöki közgyűlés elé került.

Örült asszony a Palicsban. Két hó előtt nagy megdöbbenést keltett Szabadkán Miatovics Milánnak, a gavallér lókereskedőnek szerenésletlen esete. Nevezett az előhallottak között van a szabadkai kórházban. — Miatovics Milán több éven át együtt élt Szentgály Erzsébettel, aki mióta Miatovics megörült, buskomor lett. Tegnap délután négy órakor Szentgály Erzsébet ruhástól a palicsi tóba ugrott és mind beljebb-beljebb ment a tó közepe felé. A tó körül dolgozó munkások azonnal csónakba ültek és az öngyilkos asszonyt kimentették, majd a mentőket hívták, akik dr. Révfy főorvos utasítására az asszonyt a kórházba szállították. A szerenésletlen örülesi rohamában követte el az öngyilkossági kísérletét. Most hát egy földél alatt van azzal, akit szeretett.

Tanulmányuton. Az ujvidéki áll. polg. fiúiskola 100 tanulója e hó 18-án Zorkóczy Lajos igazgató vezetésével az Aldunára tanulmányi kirándulást tett, melyből e hó 21-én este érkeztek vissza. E kirándulásban az óbecsei közs. polg. iskolából is mintegy 70 tanuló, ezenfelül pedig mintegy 50 ujvidéki kereskedő és iparos is részt vett.

Aki féltékeny a becsületére. Molnár Emma bajai cselédet azzal gyanúsították, hogy lopott. A leány e miatt annyira elkeseredett, hogy a Sugoviczába vetette magát. Két hajós idejekorán kimentette.

Exhumálás. Rejtélyes ügy foglalkoztatja a szabadkai törvényszéket. Ezelőtt 2—3 hónappal Sinkovics István, aki a moholi földön lakott, vadász fegyverével agyonlőtte magát. Az illetőt Szenttamáson temették el. Ezzel napirendre tértek felette. Azonban nemsokára névtelen feljelentések érkeztek az özvegy ellen, azzal vádolva őt, hogy megmérgezte férjét. E hó 23-án megjelentek a szabadkai törvényszék vizsgálóbírója és orvosa, akik Sinkovics István hulláját felboncolták, belső részeit pedig az orsz. vegytani intézetbe küldték.

Elütötte a vonat. Tegnap reggel — mint ujvidéki tudósítónk írja — a 8 órai Zombor felé haladó vonat az ujvidéki szőlőtelepek között elütött egy ismeretlen 60 év körüli munkásembert, ki szörnyen halt.

Agyonnyomta a fal. Jankovácrról értesítének, hogy ott tegnap egy Dudás András nevű 9 éves fiút egy épülő félben levő ház fala agyonütött éppen abban a pillanatban, mikor mellette elhaladt, bedőlt és a szerenésletlen fiúcskát mag alá temette. A kötörmelék közlő holtan húzták ki.

Az ujvidéki püspök Szivácson. Sévits Mitrofán ujvidéki gör. kel. püspök f. hó 21-én Ózivácson volt, mely alkalommal zajos ovációban részesítették. A járás határánál dr. Tarczay Dezső főszolgabíró tartalmas beszédben üdvözölte őt a járás nevében. A község határán pedig az óriási tömeg dörgő éljenzései közben Nityátni Mirkó gör. kel. lelkész üdvözölte. A három napig tartott lélekemelő ünnepélyen Fernbach Károly orsz. képviselő is részt vett.

Megsértett plébános. Magyar István verbaszi plébános az ujvidéki plébános választás alkalmából ellene szöri becsületsértő nyilatkozatokért Obermayer Rezső ellen vádat emelt az ujvidéki kir. járásbíró előtt, mely e hó 18-án tárgyalván a panaszt, Obermayer Rezsőt 500 korona pénzbírságra ítélte becsületsértés miatt.

A Szabadkai Gazdakör vasárnap tartott közgyűlésén dr. Vojnich Gyula titkári állásáról lemondott.

Estély a Schweidel család tiszteletére. Vértesi Károly, a Schweidel szoborbizottság elnöke a Zomborban időzött Schweidel család tiszteletére f. hó 18-án fényes estélyt adott, melyen a zombori előkelő társadalom köréből sokan vettek részt.

Fernbach Péter adománya. Fernbach Péter volt orsz. képviselő, a Schweidel szobor leleplezési ünnepélyének rendezéséből támadt költségek fedezésére ezer koronát adományozott.

A temerini iparos ifjuság május hó 14-én műkedvelő előadást rendezett, a melyen előadott „A tartalékos férj”, bohózat. Irta Guthi és Rákosi. Személyek: Bukovits Menyhért: Wirtz István; Teréz neje: Süle Teréz; dr. Timár Zoltán: Árvay Ágoston; Eva neje: Puskás Terka; Csillám Olivér: Bercsényi József; Breccán táncmester: Ábel Eerenz; Dorotya neje: Zummer Aranka; Hólyag Tóni: Petri Ferencz; Poporka: Paska István; Ponty ur: Szurducski Pál; Fruzsina: Jánosy Francziiska; Oszkár: Petri Kati; Borcsa: Zummer Matild. Az előadás, mely a szereplők lelkiismeretességéről tett tanúságot, eredményes volt. Az előadás jövedelme a megalakítandó Legényegylet javára fordítatik. Előadás után tánc volt. Fölülfizettek: Mihálovits Endre orsz. képviselő 10 kor., Geller Lipót 1 kor., N. N. 1 kor. 60 fill., özv. Lakatos Péterné 1 kor., Petri Ádám 1 kor., Hemrich Gergely 30 fillér, Bogvár József 60 fillér, Reiner Gyula 1 kor., Könyigstädler bérlőség 60 fill., Göbel Lajos 60 fill., Göbel Ferencz 60 fillér.

Halálozások. Imre Sándor bácsföldvári gyógyszerész 35 éves korában elhunyt. Nagy részét mellett temették el.

Hirman János, a Rudits-féle almási uradalom volt intézője 83 éves korában meghalt. Az elhunyt öreg urat, aki nagy népszerűségnek örvendett, közrészvétel mellett temették el.

Kollár József zombori könyvkereskedőt súlyos csapás érte. Neje, sz. Fehér Vilma urnő e hó 13-án meghalt a budai Szanatoriumban, ahol gyógykezelés alatt állott. A közfiszteletben állott jölelkű fiatal asszonyt e hó 16-án Zomborban temették el.

Negyvenéves tanítói jubileum. Ómoroviczai tudósítás szerint e hó 16-án volt 40 éve annak, hogy Máthé László ref. tanító az ómoroviczai ref. egyház nagyobb leány-iskolájába tanítóul megválasztott, hol azóta általános tisztelet, becsülés és szeretet mellett folyvást közmelegedésre működött. Ezen alkalmat az ő kartársai, barátai, tisztelői arra használták fel, hogy őt felkeresve, kifejezzék iránta érzett tiszteletüket, elismerésüket és szerencsekívánataikat. A község nevében Schabl Ignác plébános vezetésével megjelentek: Pálch Antal jegyző, Füredy Lajos aljegyző, dr. Déri Henrik községi orvos, Holländer Mór és Kertész Sándor inokok, Szőcei Bálint bíró, Erdei Sándor albíró, Szűcs Fülöp községgyám, Fodor János és Stampek Ferencz esküdtek. A helyi tantestületből megjelentek id. Kovács Gyula vezetésével: Szász Miklós, ifj. Kovács Gyula, Sőfalvi Mózes ref. tanítók, továbbá Bajsa István, Polivka Ferencz róm. kath. tanítók. Schabl Ignác meleg szavakban üdvözölte a jubiléumot, mint 40 éves tanítót, ki mindenkor szorgalommal, buzgósággal és odaadással működött tanítói pályáján és egy egész generációt nevelt, tanított, kiket szeretettel formált jó honleányokká. Ómorovicza község nevében kívánja, adjon az isten a jubiléumnak továbbra is erőt, egészséget, magasztos hivatásának teljesítéséhez.

A futtaki önk. tűzoltóegylet e hó 28-án táncestélyt rendez a vizicsi erdőben.

Az inycenz. Vregovics István felsőkaboli lakosnak nagyon megtetszett Popov Mita szép és jól hizlalt báránya, melyet egy éjjelen elemelt és nyomban Kaity Glisánának el is adta, aki azt legott levágta és már a jó ebédre fente a fogát. Amde a szemfüles rendőrök és csendőrök hamar nesztét vették, hogy a szegény kis bárányt hol hallgattatták el és annak husát, még mielőtt a fázékba került volna, elkobozták és így a tettesek annak az igazi izére csak a bíróság előtt jönnek majd.

Vizbe fult földmives. Titeli levelezőnk írja: Pusics György alsókaboli lakos f. hó 19-én, hogy néhány száz lépést megtakarítson, a község mellett elterülő Dunaágot át akarta uszni, hogy a tulsó parton levő lovait megkapja. Uszás közben azonban valamí baj érte, alámerült és a vízbe fuladt. Özvegye és 4 árvája siratja.

Közgazdaság.

A szipoly a titeli járásban. A szipoly a legutóbbi időben az egész titeli járásban — mint levelezőnk írja — oly annyira elterjedt, hogy jelenleg, miután a buza a kalászat még nem hányta ki, eme borzasztó féreg a szőlőt és gyümölcsfákat támadja olyannyira, hogy a cseresznyét és körtét már-már tönkre tette és a szőlőkben is jelentékeny kárt okoz. A gazdák rendszeres védekezést indítanak a veszedelmes rovar összedése által. A rozs és árpa kalászkok némelyikén 5—6 szipoly is helyezkedik el, tehát a szép reményre jogosított kilátás a jó termésre jól meg fog csappanni.

Szerkesztői üzenetek.

„Elvesztem.” Alkalmilag felhasználjuk.
„Schweidel szobra.” Most már idejét multa.
H. T., Ujvidék. A Budapesti Hírlap e hó 19-ik számában jelent meg.
Cz. K., Óbecse. Téves. Torontálmegyének van a legnagyobb lóállománya; Körülbelül 200,000 Pest- és Bácsmegyéé 120—130 000.
W. V. Rákossy Jenő sol'ise olvassa beszédeit. Még csak a jegyzetét se veszi elő. Hogy most mért tért el ettől, s hogy a beszéd egy részénél mért használta a kéziratot, az megfoghatatlan előttünk. Ez a körülmény még a Budapesti Hírlap kiküldött tudósítóját is meglepte.
W. V., Ujfuttak. W. A. urhölgynek elnézésből csak a mult számtól kezdve küldjük. A hiányzó számokat postára tettük.
Zombor. Tévedés. Nem a rendőrök, hanem a rendezők közül egy fiatal ember akadékoskodott az újságírói asztal előtt.
Dr. V. D., Regőcze. Szerkesztőnk levélben adja meg a választ.
Marion urat kérjük, hogy Mályva urnő mulasztásait pótolja s juttassa hozzánk a küldeményről szóló hiteles okmányt.
K. A., Temerin. Az összes számok megvannak. Várjuk látogatását. Hirt és költeményt ne tessen a jövőben egyazon papírra írni Versekkel egyidőre el vagyunk látva.
E. J.-e, Kunbaja. Szép asszonyra mi — még ha van is okunk — elvből nem haragszunk.
S. O. Bpest, Aggteleki-utca 19. Postára tettük.
W. S.-r. Köszönjük. Egyelőre nem gondolunk erre a tervre. Nem időszerű.
St. B.-t. Amint látja, fölösleges volt az aggodalom.

3480—1005

Pályázati hirdetmény.

Bajsa községben üresedésbe jött községi **sjegyzői állásnak** betöltése czéljából pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása 1000 korona. Felhivatnak a pályázni szándékozők, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket f. évi **junius hó 15.** napjáig hozzám annyival inkább nyújtásuk be, mivel később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

A választási határnap utólag fog kitűzteni.

Topolya, 1905. évi május hó 6-án.

Császár Péter,
főszolgabíró.

3677--1905.

Pályázati hirdetmény.

Szeghegy községben rendszeresített **irnok-végrehajtoi állásnak** betöltése céljából ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból előleges havi részletekben 800 korona.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy pályázati kérvényüket sajátkezűleg írva szabályszerűen felszerelve hozzájuk f. évi **junius hó 15-ig** annyival is inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Választási határnap utólag fog kiűzetni.

Topolya, 1905. május 16.

Császár Péter,
főszolgabíró.

1 2

1381. szám. 1905.

Pályázati hirdetmény.

Jánosalmán lemondás folytán megüresedett évi 400 korona fizetéssel javadalmazott **gyalogrendőri állásra** pályázatot nyitunk s felhívjuk az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy kérvényüket 1905. évi **junius hó 20-ig** alulírt előjárásnál nyujtsák be.

A megválasztott rendőr az előírt ruházatot sajátjából köteles beszerezni, míg a fegyverzetet a község adja.

Jánosalmán, 1905. évi május hó 20-án.

Kopeczky Győző, Taskovics István,
jegyző. 1-2 albiró.

„SZINHÁZ és ÉLET“

a legszebb magyar hetilap,

megjelen minden szombaton. Egyes szám 24 fill. Felelős szerkesztő: **LENKEI LAJOS.**

A vállalat igazgatója: **LENKEI ZSIGMOND.**
600 oldal! Több mint 1000 kép!

Szenzáció! szép „A Színház“ félévi bekötési tábjaja! Diszes vászonkötésben kapható 1 kor. 80 fill.

léért a kiadóhivatalban, (20 fillér szállítási díj, ha postai kézbesítés kívántatik.)

Gyönyörű „A Színház“ félévének díszes kötete 600 oldalnyi terjedelemben. 33 füzet, több mint 1000 eredeti képpel, gyönyörű kötésben 5 korona.

Az európai és különösen a magyar színházi év eseményeinek krónikája.

Uj előfizetők négy koronáért kapják meg. — Nem szabad egy család könyvtárából sem hiányoznia.

Megrendelhető: **a „Színház és Élet“** kiadóhivatalában **Budapest, VIII. Baross u. 59 sz.** és az összes hazai könyvkereskedésekben. 27—

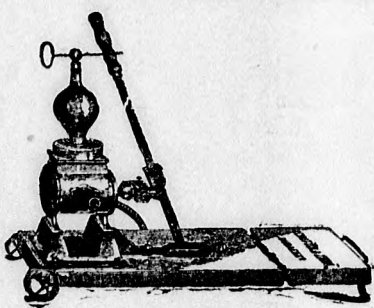
Állandóan dus választék
Erdélyi jármosókrök

valamint 1 és 2 éves
Erdélyi tinók ból

a széplaki bérgazdaságban, Szamosujvár vasutállomástól 20 perez távolságra. Körülményes felvilágosítást készséggel ad:

Alexa Miklós SZAMOSUJVÁRT
(Szolnok-Dobokamegye)

20 40

**Borszivattyúk és
borszűrők**

valamint az összes pinczefelszerelési cikkek, nevezetesen:

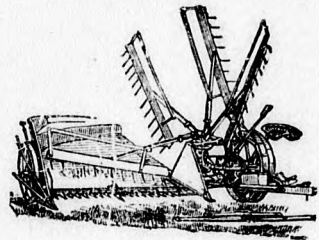
Amerikai GUMI-TÖMLŐK,
rézcsapok, borlefejtő edények, szellőzők, hormérők.
Palaczkmosó, palaczköltő, dugaszoló és kupakoló gépek.
Parafadugók, ónkupakok, palaczkok!

Schottola Ernő czégnél
BUDAPEST, VI., Foncziér-palota.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kaszáló gépek, fű, lóhere és gabona számára.

Szénaforgatók }
Szénagereblyék } **lőhajtasra.**

Széna és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, triőrök, ekék, hengerek, boronák és takarmánykészítésre szolgáló gépek.

Takarmánykészítőgépek, tejlefőlözőgépek, szivattyúk stb.

MAYFARTH PH. és TÁRSA

gazdasági gépgyárai, vasöntődéje és ekegyára által

BÉCS, II. Taborstraße 71.

Kitüntette 500 arany, ezüst éremmel stb.

Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 4-5 Képviselők és viszontárusítók kerestetnek

BRAUN ADOLF

KÖNYVNYOMDÁJA

— SZABADKÁN, CSAJKÁSFÉLE HÁZBAN. —

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett

könyvnyomdája t.

hol mindennemű nyomtatványok szolid és pontos kiszolgálás mellett jutányos árban készülnek

Nagy választék a legujabb divatu eljegyzési és esküvői meghívókban

Mindennemű községi, ügyvédi és mindennemű egyéb nyomtatványok gyorsan és pontosan jutányos árak mellett készülnek el.

**ALFA-SEPARATOR
RÉSZV.-TARSASÁG
BUDAPESTEN
VI. LOMB-UTCZA 11.**

Tejgazdasági gépgyár.

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.
Tejszövetkezetek és tejelepek berendezése.

Árjegyzék, tervek és költségvetések díjmentesen.

Alfa Laval Separatoraival eddig több mint 600 első díjat nyertek. — Évi gyártás körülbelül 60 000 darab 70—

RADITS LŐRINCZ PÉCSETT
1884. óta fennálló
kádár-telepe.

A kor követelményeinek megfelelőleg gazdagon felszerelt műhelyeivel és nagy dongafa-raktárával

versenyen fölül áll.

A legkitünőbb anyagból készít

boros, sörös és szesz hordókat,

lajtákat, kádákat a legkisebttől a legnagyobbig, bárminő mennyiségben, gyorsan, pontosan, lelkiismeretes kiszolgálás mellett a lehető legjutányosabb áron.

Elvállal úgy magános, mint üzleti vagy

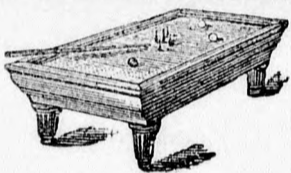
Uradalmi pinceberendezéseket,

javitásokat s minden e szakmába vágó munkát.

Kész hordókban állandó raktár.

Meghívásra bárhol megjelen.

55—

Márton István

első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep,
SZEGED, Boldogasszony-sugarat 58. sz

Legujabb szerkezetű fordítható tekeasztalok jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. Régi tekeasztalok becserelése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart dákókat és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen. 20—

V é a - j e g y .

**A Zalathnai kénkovand-ipar
részvény-társaság**

**Brassói kénsav-
és műtrágya-gyára**

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

műtrágyáit

i.e. a gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a

KÖZPONTI IRODA

**B u d a p e s t ,
IV. Mária Valéria utca 7.**

101—

Legujabb rendszerű

SZÉNSAVAS-

bor- és sörkímérő-készülékek, fürdőkészülékek, (föltünést keltő gyogyeredményekkel) **hűtő- és jéggyártógépek** és telepek, **szikkvízgyártógépek, teljes berendezések** és az összes e szakmába vágó szükségleti cikkek, továbbá **fémárak,** nevezetesen **pincefölszerelési** cikkek, **stanioi palackkupakok** kaphatók jótállás mellett, kitünő minőségben.

Dr. Wagner és Társai

egyesült gyárak, mint betéti társaság

Budapest, IX., Tinódy-u. 3. Bécs, XVIII.

Tömeggyártás, tehát olcsó árak. — Kedvező fizetési feltételek.

Képes árjegyzék a gyár bármely osztályából ingyen és bérmentve küldetik.

Nagyobb vidéki városokban jártas képviselők kerestetnek. 71—

A „Lóhere“ védjegyű

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb

foszforsavtrágya

az összes kalászos, lóhere, takarmány és kapásnövény, kertivetemény alá, valamint rét és legelő, főleg komló és szőlőkre.

Ezen thomassalak hazánkban, a legutóbbi években eszközölt trágyázási kísérletek alkalmával, kizárólag kitünő eredményt mutatott fel.

Csak a „Lóhere“ védjegyű thomassalak származik a csehországi Thomasművekből.

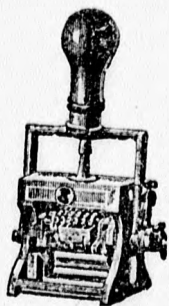
A „Lóhere“ védjegy kezességet nyújt az áru föltétlen tisztasága, idegen anyagoktól való mentessége és legnagyobb mérvű oldhatósága tekintetében.

Árajánlatok, szakiratok és bármely irányban kívánt felvilágosításokkal készséggel szolgál a Csehországi Thomasművek eladási Irodája,

Bécs.

Vezérképviselője Magyarországon:

LÁSZLÓ MARCELL, Budapest, VI. Teréz-körút 22. 102—

Hivatalos

bélyegzőket, pecsétnyomókat, keletbelyegzőt, számozó gépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az **Eisö magyar ruggyanta belyegzőgyár és intézet:**

GEDULDIGER HUGÓ vésnök

Budapest, VI. Vaczi körút 17. sz.

A Bácsmegyei

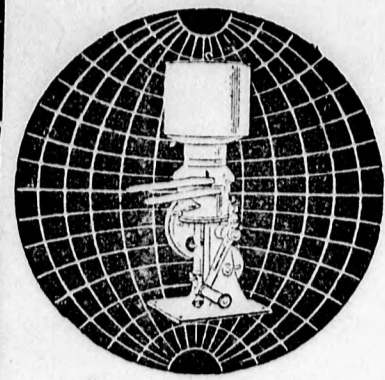
Gazdaszövetség szállítja.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

113—

Fontos a tejgazdaságban a **GLOBE SEPARATOR.**

Teljes tejszövetkezeti berendezések, kézierő- és turbina hajtásra, ugyszintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj- és sajtgártáshoz.

Legelőnyösebben szállít az **Első magyar tejgazdasági gép- és eszközgyár**

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI. Jász-utca, 7. sz.

Árjegyzék, költségvetések, tervek ingyen és bérmentve.

Vaj kivétel! Friss vaját és turót évi kötés mellett minden mennyiségben a legmagasabb áron átvesszünk. 67—

Vasuti menetrend.

Bajáról Zomborba reggel 4 és 7. 12 órákor és délután 1.15 órákor.

Zomborból Ujvidékre reggel 2.25 és 6.51 órákor és d. u. 3.51 óra.

Ujvidékről Zomborba reggel 2.45 és 7.51 órákor és d. u. 1.40 órákor.

Zomborból Bajára reggel 7.05 órákor és d. u. 12.57 és 4.05 órákor.

Ujvidékről Títelre reggel 6.37 és d. u. 5.10 órákor.

Títelről Ujvidékre reggel 3.32 és d. u. 1 órákor.

Hegyes-Feketehegyről Palánkára reggel 6.59 és d. u. 6.10 órákor.

Palánkáról Hegyes-Feketehegyre reggel 2.55 és d. u. 2.45 órákor.

Szabadkáról Óbecsére reggel 4.40 és d. u. 1.32 órákor.

Óbecséről Szabadkára reggel 4.10 és d. u. 1.10 órákor.

Szabadkáról Zomborba reggel 5 órákor, d. u. 2.02, 6.50 (gyors) és 6.55 órákor.

Zomborból Szabadkára reggel 4.40, 8.35 (gyors) 11.27 és d. u. 8.51 órákor.

Szabadkáról Bajára reggel 4.50, d. u. 1.47 és 7.00 órákor.

Bajáról Szabadkára reggel 7.17, 10.40, és d. u. 7.47 órákor.

Óbecséről Ujvidékre reggel 4.40, 9.50 és d. u. 4.25 órákor.

Ujvidékről Óbecsére reggel 4.17, 8.55 és d. u. 5 órákor.

Budapestről Szabadkára reggel 7 (gyors) 7.15 és d. u. 1.55, 3.20 (gyors) 10.10 órákor.

Szabadkáról Budapestre reggel 5.05, 9.05, 9.51 (gyors), 1.52, 6.37 (gyors) és 11.50 órákor. 26—

Szupertoszfátot

STASSFURTI KAINITOT

szavatolt 12.4% tiszta káli — 23—24% kén-savas káli tartalommal

Stassfurti káli trágyasót

szavatolt 40% tiszta káli — 74—76% kén-savas káli tartalommal

kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű **műtrágyaféléket,** azonkívül **részgálicsot** (98—99%) elismert

kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“

**Műtrágya, kénsav és vegyi ipar
részvénytársaság** 114—

Budapest, V., Fürdő-utca 8.